

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

De afgelopen maanden heeft *Mijn weekblad* nogal veel aandacht besteed aan het verleden, aan reiserinneringen, aan jeugdsentiment. Het wordt tijd om de focus maar weer eens te richten op de actualiteit. Die is uitdagend genoeg. Ik begin met wat politieke filosofie.

Had Marx toch gelijk?

Het was zo'n nuttig en eenvoudig denkmodel. Hegel was ermee begonnen, Marx volgde hem na. Het stelde dat elke toestand (these) tegenkrachten oproept (antithese). De botsing van die twee leidt dan uiteindelijk tot een verbeterde toestand (synthese). De valse droom daarachter was de opvatting dat die synthese de ideale toestand zou zijn. Verdere verbeteringen zouden dan onnodig zijn. Er werden geen tegenkrachten meer opgeroepen. Voor Hegel was dat ideaal de Pruisische staat, voor Marx de overwinning van de klassenstrijd. De werkelijkheid was natuurlijk anders. De antithese tegenover de ellendige toestand van het proletariaat in de negentiende eeuw bleek uiteindelijk te worden gevormd door de macht van de vakbonden en het inzicht van werkgevers dat betere leef- en werkomstandigheden betere prestaties zouden leveren. Die synthese bepaalde de geschiedenis van de twintigste eeuw. Ondanks twee wereldoorlogen werden, althans in de westerse wereld, de verschillen tussen rijk en arm minder schrijnend. Er ontstond iets dat men een welvaartsstaat durfde noemen.

Maar bij de overgang naar de 21ste eeuw ging het mis. Het monster van het kapitalisme was niet verdwenen, maar had zich teruggetrokken in de financiële wereld. Marx had al eens geschreven: "Ik hou niet van geld. Geld is de reden dat we vechten." De boosdoeners bleken de bankiers die de economie vergiftigden met ondoorzichtige producten, de rente manipuleerden, op bonussen jaagden. Wereldwijd is er sprake van crisis en recessie. Ik citeer een willekeurige website: "De kloof tussen rijk en arm wordt groter en groter. De

verhouding van de kloof tussen de rijke en arme landen is verhoogd van 11 tegen 1 in 1913 tot 74 tegen 1 in 1997. Het is niet alleen de kloof tussen rijke en arme landen die is vergroot, ook de kloof binnen die landen is enorm toegenomen. De rijkdom van de 1% rijksten in de VS is groter dan die van de armste 90%. De inkomens van fabrieksarbeiders en hun bazen verhielden zich in 1980 nog als 1 op 42. Vandaag is dat 1 op 425!"

Berichten over frauduleuze handelingen die deze situatie veroorzaken en handhaven, vullen dagelijks de kranten. Terwijl in het rijke Westen alom de voedselbanken zijn opgericht, neemt de armoede in de onderste lagen van de maatschappij onmiskenbaar toe.

Maar ook deze situatie roept een antithese op. Tegenkrachten zie je over een breed front hun krachten verzamelen, tegen de vernietigende macht van het naamloze geld. Ze vormen nog geen eenheid, maar ze zijn nadrukkelijk aanwezig. De aanhangers van de milieubeweging, de werkers aan de emancipatie van derde wereld, de velen die leven en denken vanuit andere waarden dan geld. Onze enige hoop is dat de krachten van deze antithese erin slagen een nieuwe synthese te scheppen. Geld kun je niet afschaffen, maar het zal dienstbaar moeten zijn aan andere idealen dan de rijkdom van de eenlingen in de financiële wereld.

Laatste nieuws (AD 6 juli 2012)

Het befaamde koppel Henk en Ingrid is eindelijk door de media opgespoord. Ze wonen in Almelo en hebben hun Turkse buurman dood geslagen. En dit is geen grap van Herman Finkers.

De haiku van de week

In zijn leunstoel zit
Een dichter te denken maar
Hij tuimelt in slaap.